

Warszawa, dnia 4 sierpnia 2017r.

Raks Sp. z o.o.
ul. Kamionkowska 51
03-812 Warszawa

Ministerstwo Finansów
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

W nawiązaniu do ogłoszonych przez Państwa konsultacji podatkowych w sprawie planowanych zmian technicznych oraz rozbudowy struktury JPK_VAT, przesyłam w tej sprawie uwagi firmy Raks Sp. z o.o., będącej producentem systemów informatycznych, służących m. in. do prowadzenia rozliczeń podatkowych.

Uwagi odnoszące się do dotychczasowych wersji JPK_VAT

1. Pole dotyczące domyślnego kodu waluty

W danych nagłówkowych struktury JPK_VAT, podobnie jak w danych nagłówkowych pozostałych 6 struktur JPK, występuje pole „Domyślny kod waluty”, które oznacza trzyliterowy kod waluty, obowiązujący dla całego pliku JPK. W przypadku struktur obejmujących dane, które w myśl polskiego prawodawstwa, muszą być wyrażone w walucie PLN, to pole wydaje się być nadmiarowe. Ta uwaga dotyczy następujących struktur:

- JPK „Księgi rachunkowe”
- JPK „Ewidencje zakupu i sprzedaży VAT”
- JPK „Podatkowa księga przychodów i rozchodów”
- JPK „Ewidencja przychodów”
- JPK „Magazyn”

W powyższych przypadkach nie ma możliwości podania danych w JPK w walucie obcej, bo nie przewidują tego przepisy. Nawet, jeżeli pliki obejmowałyby dane wyrażone w walucie obcej, to i tak, dla celów sprawozdawczych, musiałyby zostać przeliczone na PLN. Jedynie w przypadku dwóch niewymienionych powyżej struktur, a mianowicie: JPK "Faktury" oraz JPK "Wyciągi bankowe" istnieje merytoryczne uzasadnienie dla istnienia pola „Domyślny kod waluty”, ponieważ możliwe jest podanie w nim innej waluty niż PLN. Zarówno faktury, jak i wyciągi bankowe, mogą być wyrażone w dowolnej walucie, niekoniecznie w PLN (choć w przypadku faktur kwota podatku VAT i tak musi zostać przeliczona na PLN, nawet, gdy faktura była walutowa). A zatem tylko w przypadku dwóch struktur JPK możliwe będzie, że organ kontrolujący zażąda wygenerowania pliku JPK, w którym kodem waluty będzie kod inny niż PLN (np. EUR). Czemu zatem pole "Domyślny kod waluty" występuje w każdej z 7 struktur JPK (w tym w JPK_VAT, które prezentuje dane wyłącznie w walucie PLN – tak jak deklaracja podatkowa, którą sporządza się w walucie PLN)? Jeżeli jest to podyktowane chęcią ujednoczenia części nagłówkowej wszystkich struktur JPK, to dzieje się to kosztem rozbudowania większości struktur o nadmiarowe, nic nie wnoszące dane. Być może planowana zmiana struktury JPK_VAT będzie dobrą okazją, żeby zmienić ten stan rzeczy i przy tej

okazji wycofać to pole (choćby z tej jednej struktury)? A później, sukcesywnie przy okazji wprowadzania kolejnych wersji dotychczasowych struktur oraz przy okazji wprowadzania nowych struktur, należałoby zrezygnować z tego pola (oczywiście tylko w tych strukturach, w których nie ma ono uzasadnienia).

2. Pola dotyczące adresu podatnika

W danych nagłówkowych struktury JPK_VAT, podobnie jak w danych nagłówkowych pozostałych 6 struktur JPK, istnieją szczegółowe pola dotyczące adresu podatnika. Jednak w szczególności w przypadku struktury JPK_VAT, istnienie tych pól wydaje się być nadmiarowe. Dlaczego? Bo już w 2014r. zrezygnowano z podawania danych adresowych podatnika w deklaracjach VAT (np. formularz podatkowy VAT-7 począwszy od wzoru 14, obowiązującego od 2014r. nie zawiera danych adresowych podatnika). W ogóle wydaje się, że jedynymi i wystarczającymi, bo jednoznacznie identyfikującymi podatnika, polami powinny być pola: NIP oraz (ewentualnie) nazwa podatnika. Nazwa mogłaby pozostać, bo może być przydatna w celach kontrolnych na wypadek np. jej zmiany (chodzi o sytuację, gdy podatnik zmienia swoją nazwę, ale NIP pozostaje bez zmian). REGON jest w JPK kolejnym identyfikatorem. W deklaracjach podają go wyłącznie podatnicy niebędący osobami fizycznymi, więc w JPK_VAT można byłoby w ogóle zrezygnować z podawania tej informacji, skoro JPK_VAT i tak nie różnicuje podatników będących osobami fizycznymi od podatników niebędących osobami fizycznymi.

3. Odwołanie się w konstrukcji JPK_VAT do numeracji pól w deklaracji VAT

Struktura JPK_VAT jest wzorowana na deklaracji VAT-7. Pierwsza wersja JPK_VAT była wzorowana na deklaracji VAT-7 według wzoru 16 (który został zastąpiony nowym, zaledwie miesiąc po tym, jak weszły w życie przepisy o JPK). Druga wersja JPK_VAT jest wzorowana na kolejnym (17) wzorze deklaracji VAT-7. Okazuje się zatem, że ilekroć zmienia się wzór deklaracji VAT-7, tylekroć publikowana jest nowa wersja struktury JPK_VAT. Dzieje się tak ze względu na bezpośrednie przełożenie numeracji pól deklaracji VAT-7 na nazwy pól w JPK_VAT. Jakie mogą być konsekwencje tak ścisłej zależności między deklaracją a JPK_VAT? W razie niezgodności zawartości wzoru deklaracji VAT-7 z zawartością wersji JPK_VAT (wynikającej np. z tego, że w danym okresie sprawozdawczym obowiązują dwa wzory deklaracji VAT-7 (dotychczasowy i nowy) i w jednym z nich występują nowe pozycje, których nie uwzględnia plik JPK_VAT, oparty o inny wzór deklaracji), podatnik nie ma możliwości wykazania w JPK_VAT wszystkiego tego, co wykazuje w deklaracji VAT. Naraża go to na zarzut nieprawidłowo prowadzonej dokumentacji podatkowej, bowiem dochodzi do niezgodności między kwotami podatku wykazanymi w deklaracji VAT-7, a kwotami podatku (sumami kontrolnymi) w JPK_VAT. Najlepiej byłoby uniezależnić konstrukcję (nazewnictwo pól) struktury JPK_VAT od konstrukcji (numeracji pól) aktualnie obowiązującego wzoru deklaracji VAT-7. Wystarczyłoby nie powoływać się w nazwach pól w JPK_VAT na konkretne numery pól, zaczerpnięte z deklaracji VAT-7 tylko zastosować bardziej uniwersalne, ale skrócone, ze względów technicznych, nazwy pól, np. obecne pole o nazwie „K_23” można by było zastąpić nazwą „Netto_WNT”, obecne pole o nazwie „K_24” można by było zastąpić nazwą „VAT_WNT” itp. Nadal problemem w JPK_VAT byłoby pojawianie się w nowych wzorach deklaracji VAT-7 nowych pozycji (wierszy) w części „C. Rozliczenie podatku należnego” i w części „D. Rozliczenie podatku naliczonego”, które wpływają na podsumowanie podatku należnego i naliczonego, ale z tego można by było wybrnąć wprowadzając, na wzór tego co zastosowano w strukturze JPK „Faktury”, tzw. pola rezerwowe (w JPK „Faktury” są to pola: „Wartość stawki obniżonej trzeciej - pole rezerwowe” oraz „Wartość stawki obniżonej czwartej - pole rezerwowe”). Być może pola rezerwowe w części „C. Rozliczenie podatku należnego” i w części „D. Rozliczenie podatku naliczonego”, które uczestniczyłyby w sumowaniu kwot podatku w JPK_VAT, pozwoliłyby utrzymać aktualność danej wersji JPK_VAT zdecydowanie dłużej niż obecnie? A w każdym razie nie byłoby konieczności natychmiastowej zmiany wersji struktury JPK_VAT z powodu zmiany wzoru deklaracji VAT-7.

4. Wersja JPK_VAT, przy pomocy której należy składać korekty

Podatnicy mają prawo korygować swoje zeznania podatkowe w okresie do upływu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego (w praktyce może to być nawet okres 6 lat). Czynią to posługując się tym samym wzorem deklaracji, którego użyli składając pierwotne zeznanie podatkowe. Wydaje się, że - analogicznie - powinni mieć prawo, w tym samym okresie, czyli przez 6 lat, skorygować JPK_VAT posługując się tą samą wersją JPK_VAT, której użyli składając JPK po raz pierwszy. Jednak Ministerstwo Finansów 15 lutego 2017r. wydało komunikat, w którym ogłosiło, że wszystkie korekty struktury JPK_VAT, również te dotyczące okresu obowiązywania pierwszej wersji JPK_VAT, należy składać posługując się najnowszą (drugą) wersją struktury JPK. Pomijając fakt, że po stronie producentów oprogramowania spowodowało to konieczność wdrożenia nowego sposobu korygowania JPK, to dla podatników może to oznaczać, że nie będą w stanie złożyć korekty

JPK w taki sposób, żeby odzwierciedlała ona stan rzeczywisty (po korekcie). Będzie tak np. w przypadku, gdy najnowsza wersja JPK_VAT nie będzie zawierała pola, które występowało w korygowanej deklaracji VAT, a podatnik zamierza skorygować dane właśnie w tym polu. Albo będzie tak, gdy na przestrzeni kilku lat okaże się, że zmienił się zakres merytoryczny danych, wykazywanych w konkretnym polu deklaracji, a nowa wersja JPK_VAT tego nie uwzględni. W takich przypadkach może okazać się, że podatnikowi nie uda się wykazać w skorygowanym pliku JPK_VAT tego samego, co wykazał w złożonej za ten sam okres korekcie deklaracji VAT, bo w przypadku korekty deklaracji posłuży się starym wzorem deklaracji, a w przypadku JPK_VAT – nowym. Dlatego logicznym wydaje się być umożliwienie korygowania JPK_VAT tą samą wersją, której użyto przy składaniu JPK_VAT. Ministerstwo Finansów powinno zapewnić w swoich systemach informatycznych obsługę wszystkich dotychczasowych wersji JPK_VAT (przynajmniej przez okres 6 lat).

5. Comiesięczny obowiązek raportowania ewidencji VAT w formie JPK_VAT, pomimo utrzymania przywileju składania deklaracji kwartalnych

Ministerstwo Finansów w komunikacie z 29 lutego 2016r. (czyli jeszcze przed publikacją ostatecznych wersji struktur JPK) zapewniło, że: "JPK nie wprowadza nowych obowiązków informacyjnych. Porządkuje jedynie te zakresy informacji, które podatnicy są zobowiązani raportować." Kilka miesięcy później, w opublikowanej w czerwcu 2016r. ustawie wprowadzono jednak comiesięczny obowiązek raportowania ewidencji VAT w formie JPK_VAT, nie czyniąc wyjątku dla podatników, którzy mieli i nadal mają możliwość korzystania z przywileju rozliczania podatku VAT w okresach kwartalnych i składania deklaracji kwartalnych. Czyli jednak JPK wprowadziło nowy obowiązek. **Comiesięczny obowiązek raportowania ewidencji VAT w formie JPK_VAT stanowi swoiste zaprzeczenie idei kwartalnych rozliczeń, jako uproszczonej formy rozliczenia podatku VAT.** Dla producentów oprogramowania oznaczało to, że dla użytkowników oprogramowania, dostosowanego do kwartalnych rozliczeń VAT należało wdrożyć nowe rozwiązania, aby umożliwić im realizację nowego obowiązku w okresach miesięcznych (a nie, jak do tej pory, kwartalnych). Natomiast dla podatników, którzy sporządzają deklaracje kwartalnie (korzystając z formularza podatkowego VAT-7K), problemem było i jest to, że dla nich zwiększyła się częstotliwość wywiązywania się z obowiązków wobec fiskusa i nie mogą oni uzgadniać sum kontrolnych wykazywanych w plikach JPK_VAT sporządzanych za pierwsze dwa miesiące kwartału z deklaracją podatkową, bo tę sporządzają dopiero po upływie całego kwartału i prezentuje ona sumaryczne dane z trzech miesięcy.

6. Wymagalność pól dotyczących danych kontrahenta

Plik JPK_VAT wymaga podania danych kontrahenta (sprzedawcy oraz nabywcy), tj. jego nazwy, numeru NIP oraz adresu. Bez uzupełnienia tych wszystkich danych plik nie przejdzie pozytywnej walidacji. Twórcy struktury nie przewidzieli, że podanie danych kontrahenta jest niemożliwe chociażby w przypadku sprzedaży detalicznej osobom fizycznym, czy też w przypadku dokonywania rocznej korekt podatku naliczonego, związanej z rozliczaniem podatku wg. tzw. proporcji. Struktura JPK_VAT nie rozróżnia takich sytuacji od innych, gdzie dane kontrahenta są znane i możliwe do podania. Zawsze wymagane jest podanie pełnych danych kontrahenta. Co prawda Ministerstwo Finansów dopuszcza, żeby w takich, merytorycznie uzasadnionych przypadkach, przy braku danych o nazwie, NIP-ie i adresie kontrahenta, wyeksportować do pliku JPK_VAT dowolny ciąg znaków (np. tekst: „BRAK DANYCH”), byleby tylko wymagane pola zostały wypełnione, a plik przeszedł pozytywną walidację, ale jest to wskazówka dająca przyzwolenie na fałszowanie stanu faktycznego, mająca na celu wyeliminowanie błędu logicznego w strukturze przygotowanej przez Ministerstwo. Poza tym stawia to pod znakiem zapytania jakość danych będących przedmiotem analizy, skoro nie sposób odróżnić przypadków, kiedy treść „BRAK DANYCH” wynika z merytorycznie uzasadnionego przypadku, od przypadku kiedy treść „BRAK DANYCH” jest efektem nierzetelnie prowadzonej ewidencji VAT.

7. Brak możliwości podpisywania JPK_VAT danymi autoryzującymi

Od przyszłego roku ostania, ale najliczniejsza, grupa podatników (w liczbie ponad 1,5 mln) zostanie objęta obowiązkiem wysyłania JPK_VAT. Będą to mikroprzedsiębiorcy, czyli m. in. podatnicy rozliczający podatek dochodowy w formie KPiR, czy też w formie ryczałtu ewidencjonowanego. Z uwagi na skalę swojej działalności (małą) tacy podatnicy do tej pory chętnie korzystali (i w dalszym ciągu korzystają) z możliwości podpisu e-deklaracji VAT i PIT przy pomocy tzw. danych autoryzujących. Jest to prosta forma uwierzytelniania dokumentów, a dodatkowo jej stosowanie nie pociąga za sobą żadnych kosztów (w przeciwieństwie do kosztów związanych z nabyciem i odnawianiem kwalifikowanego podpisu elektronicznego). Tymczasem przyjęto, że pliki JPK_VAT można podpisywać kwalifikowanym podpisem elektronicznym, europejskim podpisem kwalifikowanym, Profilem

Zaufanym lub korzystając z możliwości platformy ePUAP. Dwie pierwsze formy są płatne. Pozostałe nie, ale żadna z tych pozostałych nie jest rozpowszechniona. Podatnicy sugerują, żeby rozszerzyć funkcjonalność e-podpisu JPK_VAT o dane autoryzujące, skoro jest to znana, bezpłatna i powszechna forma podpisywania dokumentów (przede wszystkim e-deklaracji). Producenci oprogramowania mogliby zaś wykorzystać i rozszerzyć przyjęte w deklaracjach rozwiązania dotyczące podpisu przy pomocy danych autoryzujących na podpis JPK_VAT. Użytkownicy mogliby nadal korzystać ze znanego sobie sposobu e-podpisu.

Uwagi odnoszące się do planowanych zmian struktury JPK_VAT

1. Planowane rozbudowanie JPK_VAT o nowe kategorie danych

Ministerstwo Finansów zapowiada, że rozważa wprowadzenie do JPK_VAT nowych danych, wychodzących poza ewidencję VAT. Wymienia się tutaj takie informacje jak:

- termin płatności,
- sposób płatności,
- dane o dokumentach transportowych,
- data sprzedaży w części dotyczącej zakupów,
- rodzaj transakcji,
- kwota nadwyżki z poprzedniej deklaracji,
- kwota do przeniesienia na następny okres rozliczeniowy,
- sposób zwrotu nadwyżki podatku naliczonego nad należnym,
- kod kraju, w którym znajduje się siedziba kontrahenta,
- prefiks numeru NIP kontrahenta

Zdaniem Ministerstwa Finansów powyższe dane to informacje konieczne do prawidłowego określenia obowiązku podatkowego, w tym jego daty. Zgadza się, ale praktyka postępowania podatników, a co za tym idzie sposób działania programów komputerowych, z których ci podatnicy korzystają, są takie: do ewidencji VAT wprowadza się tylko takie dane, które służą do prawidłowego sporządzenia deklaracji VAT, w szczególności datę obowiązku podatkowego (bez innych informacji, służących do ustalenia tej daty) oraz dane potrzebne do wyliczenia w deklaracji kwot wykazywanych w części „C. Rozliczenie podatku należnego” i „D. Rozliczenie podatku naliczonego”. Nie przechowuje się w ewidencji VAT informacji niekoniecznych, z punktu widzenia zaliczenia danej transakcji do danego okresu sprawozdawczego i do wyliczenia za ten okres deklaracji VAT.

Jeżeli chodzi zatem o dodatkowe daty, jakie miałyby się pojawić w JPK_VAT: termin płatności (tutaj uwaga: a co, jeśli mamy do czynienia ze sprzedażą ratalną i do danego dokumentu handlowego podano kilka terminów płatności?), data sprzedaży w części dotyczącej zakupów, czy też o daty występujące w obecnej wersji JPK_VAT, czyli pola: data sprzedaży i data wpływu dowodu zakupu, to takich danych w ewidencji VAT po prostu nie ma. Do ewidencji VAT wprowadza się z reguły tylko jedną datę: datę powstania obowiązku podatkowego, czyli datę ujęcia danej transakcji w ewidencji VAT. I takiego pola akurat w JPK_VAT nie ma. A data ta, gdyby była w JPK_VAT, to pozwoliłaby użytkownikom skonfrontować dane ze swojej ewidencji VAT z danymi wykazanymi z JPK_VAT. W tej chwili niewypełnienie opcjonalnych pól dotyczących daty sprzedaży i daty wpływu dowodu zakupu (z powodu braku takich danych w systemie), oznacza, że w całym pliku JPK_VAT nie pojawia się żadna data, dzięki której podatnik może przyporządkować daną transakcję wykazaną w JPK_VAT sporządzonym za dany okres rozliczeniowy, z wpisami, które wprowadził do ewidencji VAT w tym okresie. Nie ma wspólnej daty. Ustalenie daty obowiązku podatkowego, bez względu na to, czy jest ona oparta o termin płatności, datę sprzedaży, datę wpływu faktury zakupowej, datę otrzymania lub zapłacenia zaliczki, czy o jakąkolwiek inną datę, odbywa się poza ewidencją VAT (poza systemem komputerowym). Do ewidencji VAT wprowadza się wyłącznie efekt tego ustalenia, czyli datę ujęcia danej transakcji w ewidencji VAT (a w konsekwencji w deklaracji VAT). Rozbudowanie ewidencji VAT o kolejne daty (zwaśzcza, gdyby miały być polami wymaganymi), tylko na potrzeby JPK_VAT, wydaje się być, z punktu widzenia podatnika, a także z punktu widzenia producenta oprogramowania, nadmiernym obciążeniem i skomplikowaniem czynności związanych z rejestracją transakcji podatkowych.

Podobnie byłoby w przypadku konieczności podania innych, proponowanych przez Ministerstwo Finansów, danych, takich jak: sposób płatności (pytanie: a co, jeśli mamy do czynienia z płatnością złożoną, tj. dla danego dokumentu handlowego, będącego podstawą wpisu do rejestru VAT, podano kilka sposobów płatności, czyli częściowo zostanie rozliczony gotówką, a częściowo przelewem?), informacje o dokumentach transportowych (o jakie dokumenty i o jakie informacje o nich tutaj chodzi?), rodzaj transakcji (jaki rodzaj?), kod kraju, w którym znajduje się siedziba kontrahenta (mało kto wprowadza takie dane do systemu). Tych wszystkich danych nie wprowadza się do ewidencji VAT. Nawet, jeżeli są one znane podatnikowi, to nie wprowadza on tego rodzaju informacji do systemu komputerowego, bo nie ma takiej potrzeby. Wymaganie podania takich danych wydłużyłoby proces rejestracji transakcji w ewidencji VAT.

Jeżeli chodzi o kwotę nadwyżki z poprzedniej deklaracji, to jest ona wynikiem przeniesienia (najczęściej automatycznego) danych z jednej deklaracji na kolejną (wystawianą za następny okres rozliczeniowy) i taka informacja nie jest rejestrowana w ewidencji VAT. Widnieje ona jedynie na wystawionej deklaracji VAT.

Natomiast jeżeli chodzi o kwotę do przeniesienia na następny okres rozliczeniowy, czy też sposób zwrotu nadwyżki podatku naliczonego nad należnym, to takie dane również nie są wprowadzane do ewidencji VAT. Są to dane z części „E.” deklaracji VAT, w której to części następuje ostateczne obliczenie wysokości zobowiązania podatkowego lub kwoty do zwrotu. Jednakże decyzje co do wysokości kwoty do przeniesienia na następny okres rozliczeniowy, czy też co do sposobu (terminu) zwrotu nadwyżki podatku naliczonego nad należnym, są podejmowane i utrwalane nie w ewidencji VAT, ale bezpośrednio na formularzu podatkowym, w momencie sporządzania deklaracji. Wtedy też sporządzane są dodatkowe załączniki do deklaracji, będące uszczegółowieniem informacji podanych na deklaracji. Propozycja, żeby takie dane znalazły się w ewidencji VAT (dane z obecnych załączników do deklaracji też?) jest nie do przyjęcia. Ewidencja VAT to po prostu lista transakcji, mających wpływ na rozliczenie podatku VAT. Generalnie nic ponadto. Natomiast sposób rozliczenia przez podatnika nadwyżki podatku naliczonego nad należnym to już decyzja biznesowa, która znajduje swoje odzwierciedlenie w odpowiednim wypełnieniu poszczególnych rubryk formularza podatkowego i w wygenerowaniu odpowiednich załączników do deklaracji. Nie jest to element ewidencji VAT.

Planowane wydzielenie prefiksu numeru NIP kontrahenta do odrębnego pola może być dobrym rozwiązaniem, o ile Ministerstwo Finansów zrezygnuje z obecnego zalecenia, aby podawać dwuliterowy kod kraju kontrahenta, ale tylko w enumeratywnie wyszczególnionych przypadkach, stanowiących wykaz zamknięty (chodzi o: WNNT, WDT, świadczenie usług, do których stosuje się art. 100 ust. 1 pkt 4., nabywanie usług, do których stosuje się art. 28b). Już dzisiaj trudno zrealizować ten wymóg. Łatwiej byłoby, gdyby dwuliterowy kod kraju kontrahenta (wydzielony do odrębnego pola lub nie) można było wykazywać w pliku JPK_VAT bezwarunkowo (bez odróżniania przypadków, w których należy to zrobić od przypadków, w których nie należy go podawać).

Reasumując: Ministerstwo Finansów planuje rozbudować JPK_VAT o nowe elementy pozwalające na pełniejsze raportowanie informacji o rozliczeniach VAT. Ministerstwu chodzi o to, żeby dane w JPK_VAT były jak najbardziej precyzyjne, dzięki czemu możliwe stałyby się w pełni automatyczne weryfikowanie prawidłowości rozliczeń podatkowych. Nie można jednak przedkładać tej szczytnej idei ponad zdrowy rozsądek i realia, w jakich funkcjonują przedsiębiorcy. Oczywistym jest, że podatnicy dążą do minimalizowania kosztów i obciążeń administracyjnych, a skupiają się na maksymalizowaniu przychodów i efektów biznesowych. Każde dodatkowe pole w JPK_VAT oznacza w pierwszej kolejności koszt dla dostawcy oprogramowania służącego do prowadzenia rozliczeń podatkowych – musi on wdrożyć stosowne modyfikacje w swoich produktach (systemach informatycznych). Zanim podatnik odczuje jakiegokolwiek skutki rozbudowy JPK_VAT, to w pierwszej kolejności dotyczą one producentów systemów informatycznych, których zadaniem jest sprawienie, żeby te skutki były jak najmniej dotkliwe dla użytkowników oprogramowania. Podatnik oczekuje od producenta oprogramowania systemu, który będzie prosty i szybki w obsłudze. Wprowadzanie, poprzez rozbudowę JPK_VAT, kolejnych wymogów informacyjnych powoduje, że utrzymanie dotychczasowych, prostych i szybkich, rozwiązań w systemach informatycznych staje się coraz trudniejsze, o ile w ogóle możliwe. W ślad za rozbudową JPK_VAT i rozbudową systemów informatycznych idą dodatkowe koszty i obciążenia administracyjne dla odbiorców tych rozwiązań (czyli dla podatników), związane z koniecznością nabycia, wdrożenia i stosowania tych rozwiązań informatycznych. Podatnicy już od dawna sygnalizują, że niestabilne otoczenie prawne, w jakim funkcjonują, negatywnie wpływa na warunki prowadzenia biznesu. Każde dodatkowe obciążenie administracyjne (choćby w formie nowych obowiązków związanych z JPK_VAT) pogłębia ten stan rzeczy. Stąd należy zachować szczególną rozwagę przy jakichkolwiek pracach nad taką rozbudową JPK, która powoduje kolejne obciążenia administracyjne.

2. Planowane wprowadzenie znaczników korekt JPK_VAT

Ministerstwo Finansów zapowiada, że rozważa wprowadzenie zmian w składaniu korekt JPK_VAT poprzez rozbudowę funkcjonalności pola „Określenie celu złożenia JPK”. Dotychczas to pole przyjmowało dwie wartości: 1, oznaczającą złożenie JPK_VAT po raz pierwszy i 2, oznaczającą złożenie korekty JPK_VAT (nieważne której: pierwszej, drugiej, trzeciej, itd.). Teraz planowane jest numerowanie każdej kolejnej korekty, czyli wartość 2 oznaczałaby pierwszą korektę, wartość 3 – drugą korektę, itd. Jeśli tak będzie, to będzie to niespójne z tym, jak to rozwiązano w schematach e-deklaracji, gdzie wartość 1 oznacza złożenie deklaracji po raz pierwszy, a wartość 2 oznacza złożenie korekty deklaracji. I każda następna korekta deklaracji przyjmuje zawsze wartość 2, a za ostatnią korektę uznaje się najpóźniejszy dokument z wartością 2. Czy nie można byłoby w JPK_VAT zrobić tak samo, tj. nie zmieniać obecnego sposobu oznaczania korek JPK_VAT? Po co komplikować to, co już działa?

3. Planowane zastąpienie deklaracji VAT strukturą JPK_VAT

Ministerstwo Finansów dopuszcza w perspektywie możliwość zastąpienia obowiązku wysyłania deklaracji VAT przez obowiązek wysyłania plików JPK_VAT. Należy jednak mieć na uwadze, że dla podatników (w praktyce chodzi głównie o księgowych, wprowadzających dane do systemu komputerowego) struktura JPK_VAT, przedstawiona w formacie XML jest dużo trudniejsza w odbiorze niż deklaracja. Podatnicy (księgowi) są przyzwyczajeni do tabelarycznej formy prezentacji danych. Taką formę mają deklaracje podatkowe. Poszczególne wiersze i kolumny w deklaracji mają swój czytelny opis, zrozumiały dla podatników (księgowych). Natomiast format XML prezentuje dane w sposób techniczny, niekoniecznie zrozumiały dla odbiorcy, jakim jest „nietechniczny” podatnik (księgowy). Podatnik (księgowy) jest w stanie zrozumieć zawartość deklaracji podatkowej, bo rozumie nazewnictwo stosowane na formularzu podatkowym, ale trudniej mu zrozumieć język techniczny, jakim opisana jest zawartość pliku XML. Poza tym deklaracja kumuluje dane, a JPK_VAT je rozбивa. Łatwiej kontrolować prawidłowość swoich rozliczeń podatkowych, jeśli są one zaprezentowane w skumulowanej postaci (np. suma sprzedaży krajowej w stawce 23%, suma WDT, suma WNT) niż sprawdzać dane zaprezentowane tak, jak dzisiaj w JPK_VAT (każdy wpis do ewidencji VAT osobno, jedyne sumy to podsumowanie kwoty podatku należnego i naliczonego (bez rozбивa na rodzaje transakcji). Dowodem na to, że JPK_VAT jest trudne w odbiorze niech będzie fakt, że producenci systemów informatycznych, na wyraźne sygnały płynące od podatników objętych obowiązkiem generowania plików JPK_VAT, wprowadzają bardziej przystępne i przyjazne użytkownikom prezentacje danych zawartych w JPK_VAT (np. poprzez konwersję danych do innego formatu, na przykład HTML, i prezentację zawartości dokumentu XML w formie tabelarycznej). Podatnik (księgowy), który na potrzeby samokontroli rozliczeń podatkowych chce zweryfikować treść tego, co zamierza podpisać i wysłać fiskusowi, musi zrozumieć zawartość dokumentu. W przypadku pliku w formacie XML ma z tym trudność. Deklaracja jest czytelna, struktura JPK_VAT – nie. Należałoby zatem wziąć to pod uwagę, zanim zostaną wycofane z porządku prawnego formularze podatkowe w formie, jaką znają i stosują podatnicy (księgowi). Jest jeszcze sprawa załączników do deklaracji (VAT-ZT, VAT-ZZ, VAT-ZD). Też miałyby zostać zastąpione strukturą JPK_VAT?

Uwagi odnośnie celowości i zakresu wydania przez Ministerstwo Finansów nowych wyjaśnień w sprawie JPK_VAT

Wyjaśnienia publikowane przez Ministerstwo Finansów będą pomocne, o ile spełnione zostaną następujące warunki:

1. Publikacja wyjaśnień nastąpi najpóźniej w tym samym terminie co publikacja projektowanych oraz nowych struktur JPK, a w każdym razie nie znacząco później.

Chodzi o to, żeby dać czas podatnikom, ale w pierwszej kolejności producentom oprogramowania, na zastosowanie się do wytycznych Ministerstwa oraz aby dać czas na zwrócenie się do Ministerstwa z prośbą o doprecyzowanie niejasności. Wszystko po to, żeby zdążyć na czas wdrożyć odpowiednie rozwiązania w systemach informatycznych i żeby podatnicy mieli wskazówki co do tego, czego się od nich wymaga w ramach JPK.

2. Odpowiedzi na przytoczone pytania nie będą ograniczały się do cytowania fragmentów przepisów prawa (np. ustawy o rachunkowości, ordynacji podatkowej, ustawy o VAT).

Za przykład może posłużyć następujący fragment jednego z pisemnych wyjaśnień Ministerstwa na temat struktury JPK „Księgi rachunkowe”, gdzie na prośbę o wyjaśnienie pojęć: zespoły, kategorie i podkategorie kont udzielono następującej odpowiedzi: „Jednostki są zobowiązane – zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 a) ustawy o rachunkowości – do posiadania zakładowego planu kont, jednak ustawa nie wskazuje na sposób jego tworzenia. Zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości księgi rachunkowe każdej jednostki tworzą m. in. konta księgi głównej (syntetyczne) i konta ksiąg pomocniczych (analityczne), które są uszczegółowieniem zapisów na kontach księgi głównej. Zarówno konta księgi głównej jak i konta ksiąg pomocniczych mają swoje symbole. Co do zasady symbole kont analitycznych to rozszerzenie symboli kont syntetycznych.” Koniec. Zabrakło tutaj konkretnej odpowiedzi na konkretnie postawione pytanie. Zadający pytanie zna przepisy prawa, nie trzeba mu ich przytaczać, pyta o pojęcia, które pojawiły się w pliku JPK, a o których nie ma mowy w żadnych przepisach prawa.

3. Odpowiedzi na pytania, w których podano konkretny przykład (np. operując konkretnymi danymi: liczbami, kwotami, datami itp.) będą odnosiły się do tych konkretnych danych, a nie do ogólnych, teoretycznych zagadnień.

Za przykład może posłużyć następujący fragment jednego z pisemnych wyjaśnień Ministerstwa na temat struktury JPK „Faktury”, gdzie na prośbę o wyjaśnienie zasad ujmowania korekt faktur, sformułowaną w konkretnym pytaniu: „Jakie liczby należy umieścić w polach P_8B (ilość), P_9A/P_9B (cena), P_11/P_11A (wartość) w przypadku korekty. Ma to być wartość po korekcie, czy różnica? Jeśli różnica, to jakie wartości umieścić w tych polach w przypadku korekty ilościowo-wartościowej (np. przed korektą 5 szt. po 10 zł, po korekcie 3 szt. po 8 zł)?” udzielono następującej odpowiedzi: „Powinny być podane m. in.: nazwa (rodzaj) towaru lub usługi objętych korektą oraz jeżeli korekta wpływa na zmianę podstawy opodatkowania lub kwoty podatku należnego – odpowiednio kwota korekty podstawy opodatkowania lub kwota korekty podatku należnego z podziałem na kwoty dotyczące poszczególnych stawek podatku i sprzedaży zwolnionej (art. 106j ust. 2 pkt 3b i 5 ustawy o VAT). I znowu przytoczono przepisy prawa mówiące o zawartości faktury korygującej, a nie odniesiono się do podanych w pytaniu kwot, ilości, itd.

4. Ministerstwo Finansów nie będzie zmieniło swojego stanowiska.

Pierwszy przykład: Ministerstwo zmieniło zdanie co do tego, czy obowiązek przekazywania danych księgowych w formie JPK obejmie od 1 lipca 2016r. nie tylko największe firmy, ale także podmioty niebędące przedsiębiorcami (m. in. wyższe uczelnie, fundacje, stowarzyszenia). 30 maja 2016r. Ministerstwo w odpowiedzi na pytanie „Gazety Podatkowej” stało na stanowisku, że: „Obowiązek przekazywania danych księgowych w formie Jednolitego Pliku Kontrolnego, wchodzący w życie 1 lipca 2016r., obejmie w tym terminie nie tylko największe firmy, ale także podmioty niebędące przedsiębiorcami, które prowadzą księgi podatkowe przy użyciu programu komputerowego. Dłuższy okres przystosowawczy (1 lipca 2018r.) przewidziano w ustawie tylko w przypadku mikro-, małych i średnich przedsiębiorców. Podatnicy nieposiadający takiego statusu - bez względu na skalę i rodzaj swojej działalności - muszą stosować JPK już od 1 lipca 2016r.”. Niecały miesiąc później, 20 czerwca 2016r., czyli na 10 dni przed terminem wejścia w życie przepisów o JPK Minister Finansów wydał interpretację ogólną, w której zanegował swoje wcześniejsze stanowisko i stwierdził, że: „Do podmiotów, które nie posiadają statusu przedsiębiorcy prowadzącego księgi rachunkowe przy użyciu programów komputerowych, należy odpowiednio zastosować okres przejściowy, jaki został przewidziany dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorców.”

Drugi przykład: zmiana zdania co do tego, czy kwoty wykazywane w sumach kontrolnych w JPK_VAT mają być raportowane w złotych i groszach (czyli bez zaokrągleń), czy w pełnych złotych (tak jak są wykazywane na deklaracji VAT). 12 maja 2016r. Ministerstwo wyjaśniło, że kwoty w podsumowaniu powinny być takie same jak kwoty podsumowania podatku, wykazane w deklaracji za ten sam okres. A w przypadku pojawienia się różnicy wynikającej z zaokrągleń, różnica ta powinna być skorygowana w odrębnym zapisie (wierszu) w pliku JPK_VAT. Pół roku później, przy okazji publikacji drugiej wersji struktury JPK_VAT wycofano się z tego pomysłu wyjaśniając: „Kwoty w JPK_VAT raportowane są w złotych i groszach, bez zaokrągleń.” Ale do tego czasu obowiązywała odmienna interpretacja. Nierealna, w gruncie rzeczy, do wdrożenia, bo w jakim miejscu struktury należałoby wprowadzić taki wiersz, żeby, pomimo wprowadzenia tego wiersza dało się zwalidować cały plik? Jakie dane kontrahenta należałoby w takiej sytuacji podać w tym dodatkowym wierszu z różnicą wynikającą z zaokrągleń? Jakie dane dokumentu, będącego podstawą takiego "sztucznego" wpisu należałoby podać w tej sytuacji? Na szczęście ta interpretacja się nie utrzymała, ale do zmiany stanowiska doszło.

Trzeci przykład: Ministerstwo zmieniło swoje stanowisko w sprawie wersji pliku JPK_VAT, wysyłanej w przypadku konieczności złożenia korekty danych za okres: od lipca do grudnia 2016 roku. 28 lipca 2016r. Ministerstwo w pisemnych wyjaśnieniach poinformowało, że każdorazowa korekta deklaracji VAT niesie za sobą obowiązek każdorazowego wysłania korekty uprzednio wysłanego pliku JPK_VAT, w obowiązującej na ten czas wersji tej struktury, czyli dla korekty danych z drugiego półrocza 2016r. byłaby to pierwsza wersja struktury JPK_VAT. Pięć miesięcy później, tj. 1 lutego 2017r. Ministerstwo poinformowało, że od tego dnia wyłączona zostaje funkcjonalność przyjmowania plików JPK_VAT w wariantcie pierwszym i że w przypadku konieczności złożenia korekty pliku za okres obowiązywania pierwszego wariantu struktury (od lipca do grudnia 2016 roku), należy przekazać ją wyłącznie w wersji drugiej. I znowu zmiana zdania.

Czwarty przykład: Ministerstwo zmieniło zdanie co do tego, czy struktura JPK „Faktury” obejmuje również faktury zakupu. 9 marca 2016r. Ministerstwo wyjaśniło: „Struktura dla faktur obejmuje zarówno faktury sprzedaży, jak i zakupu.” 28 lipca 2016r. Ministerstwo oświadczyło: "Podmioty, które prowadzą księgi podatkowe przy użyciu programów komputerowych, nie mają obowiązku przesyłania faktur VAT dokumentujących zakup w formacie JPK". Prawie miesiąc po wdrożeniu JPK Ministerstwo zmieniło jego zakres.

5. Wyjaśnienia będą dotyczyły przede wszystkim nowych pól wprowadzanych do już istniejących struktur JPK a także nowych struktur.

6. Wyjaśnienia będą dotyczyły pól, których nazwa zaczyna się od zwrotów takich jak: typ, rodzaj, kod, kategoria, grupa, itp.

Chodzi tu w szczególności o sytuacje, gdy dla takich pól strukturalnie przewiduje podania konkretnych, zaproponowanych przez Ministerstwo wartości. Za przykład mogą tu posłużyć pola: „Typ konta”, „Kod kategorii kont”, „Kod podkategorii kont”, „Rodzaj dowodu”, „Kod operatora”, „Kod towaru/materiału/opakowania”. Bez dodatkowych wyjaśnień trudno rozszyfrować ich znaczenie.

7. Wyjaśnienia będą dotyczyły pól wymaganych, co do których wiadomo, że, z merytorycznego punktu widzenia, jest dopuszczalne niepodanie żadnych danych w tych polach i że w związku z tym podatnicy będą mieli trudności z ich wypełnieniem.

Ministerstwo powinno poinstruować, co zrobić, żeby podatnik nie miał problemu z walidacją takiego wymagalnego pola (i całego pliku) w razie braku danych do wpisania w tym polu.

Przykład pierwszy: W nagłówku każdej z 7 struktur JPK nałożono wymagalność dla pól dotyczących danych adresowych podmiotu generującego plik JPK, nawet w przypadku, gdy podmiot generujący plik ma siedzibę poza granicami RP i nie posługuje się polskim formatem adresowania. Ministerstwo przy okazji publikacji drugiej wersji JPK_VAT zdjęło wymagalność w tej strukturze dla większości z pól adresowych, pozostawiając wymóg podania jedynie kraju siedziby podatnika oraz nazwy miejscowości, ale nie rozwiązało to problemu pozostałych 6 struktur JPK, które się nie zmieniły i które nadal wymagają podania wszystkich danych adresowych w polskim formacie (województwo, powiat, gmina, ulica, numer domu, numer lokalu, kod pocztowy, poczta). Jak mają podać te dane przedsiębiorcy z zagranicy?

Przykład drugi: W JPK_WB nałożono wymagalność dla pola „Nazwa podmiotu będącego stroną operacji”, czego nie można wyegzekwować w przypadku szczególnych operacji, realizowanych bezpośrednio na rachunku bankowym przez bank prowadzący dany rachunek, takich jak: opłaty bankowe, skapitalizowane odsetki, itp. W tym przypadku żaden kontrahent na wyciągu bankowym nie figuruje. Jak go zatem podać?

Przykład trzeci: W JPK_KPiR nałożono wymagalność dla pól dotyczących danych kontrahenta, co stoi w sprzeczności z przepisami prawa, bo zgodnie z objaśnieniami do KPiR: „Kolumn tych (przyp. red. Nazwy i adresu kontrahenta) nie wypełnia się w wypadku zapisów dotyczących przychodu ze sprzedaży na podstawie dziennych zestawień sprzedaży oraz dowodów wewnętrznych.” I znowu nie wiadomo, jak z tego wybrnąć.

8. Wyjaśnienia będą dotyczyły pól o nietypowych formatach, co do których można przewidzieć, że będzie problem z walidacją tego nietypowego formatu.

Ministerstwo powinno poinstruować, co zrobić, żeby podatnik nie miał problemu z walidacją takiego pola (i całego pliku) w razie niespełnienia warunków formatu, jaki został przewidziany w JPK.

Przykład pierwszy: W JPK_Faktury narzucono polu "Numer NIP nabywcy" polski format NIP, jako jedyny format, który przejdzie pozytywną walidację, co oznacza, że jeśli w pliku znajdują się dane choćby jednego nabywcy z UE, który posługuje się NIP-em "unijnym" (podanym w formacie właściwym dla swojego kraju), to taki plik nie przejdzie pozytywnej walidacji. Co zrobić z takim „unijnym” NIP-em w pliku?

Przykład drugi: W JPK_WB narzucono polu "Numer rachunku bankowego" format IBAN, jako jedyny format, który przejdzie pozytywną walidację, co oznacza, że każdy plik JPK "Wyciągi bankowe", wygenerowany dla rachunku bankowego w formacie innym niż IBAN (chodzi o wyciągi bankowe generowane przez banki z krajów innych niż kraje UE lub kraje EFTA), nie przejdzie pozytywnej walidacji. Jak sobie z tym poradzić?

Przykład trzeci: W JPK_Ewidencja_Przychodów narzucono polu "Uwagi" format daty, co uniemożliwia wyeksportowanie tekstu, czy też daty, ale podanej w formacie innym, niż przewiduje JPK. Jak skutecznie wyeksportować dane do tego pola?

Z poważaniem,

Dorota Bartos

Analityk/Właściciel Produktu

Raks Sp. z o.o.